

# JUTRANJE NOVOSTI

## NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenredni ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/L — Telefon št. 213

Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marjtin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor. Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

### Dva važna govora

Dva avtoritativna reprezentanta naše notranje in zunanje politike sta pred narodno skupščino spregovorila važne besede: Nikola Pašić in Momčilo Ninčič. Prvi je dal potreben odgovor na nepotrebne argumentacije, drugi pa je prisel stališče sedanje vlade v zunanje-političnih vprašanjih.

Govor g. Nikole Pašića je zanimiv že radi tega, ker častitljivi gospod ni na navade, izgubljati nepotrebnih besed. On govori redkoma, a takrat, kadar se to zgodi, vedno z nekim posebnim povdankom in posebnim zanosom. Skoro ves prvi del svojega govora je g. Pašić namenil sofinizmu, ki ga odedajo federalisti v nedolžno haljico nekakih takozvanih tradicij. Jasno in nedvoumno je rekel sivolasi vodja najmočnejše parlamentarne stranke v naši državi, da centralizma ni, takega centralizma, ki bi omejeval samoupravo našega naroda. Mišljenje, da je sedanja uredba države protijudska, razširja v svoje strankarske namene le pripadniki federalističnega bloka. Pravilno je povdaril g. Pašić, da imamo občinske, okrožne in oblasne samouprave, ki so najsvobodnejše in najdemokratskeje torišča narodnega udejstvovanja. Ako je v naši državi nekak centralizem, potem je ta centralizem utemeljen in toliko, ker je potreben v svrhu ohranitve državnega edinstva v odnosih napram zunanjim sovražnikom.

Gosp. Pašić je brezdvomno govoril iz srca. To je bil veliki credo načelnika Narodne radikalne stranke v ideji državnega in narodnega edinstva. Sivolasi ministrski predsednik je poklical političnim otročjem v spomin tiste čase, ko je Avstrija tlačila slovenske narode po znanem geslu: *Divide et impera*. Nazorno nam je povedal, zakaj je moralo priti do ujedinjenja in zakaj ne more priti do razdvajanja. Tu je trdna volja večine našega naroda. Dr. Korosec se je zmotil, ko je govoril v skupščini o nekak slovenskih tradicijah. S koliko večjo pravico lahko govorijo ravno Srbi! Oni se te svoje pravice ne poslužujejo ob vsaki priliki. To potrebo čutilo je naš slovenski politik Korosec, Hohnjec in tovariši. Pravilneje bi se moralo glasi: Mi Slovenci in Hrvati takih tradicij, kot jih imajo Srbi, sploh nimamo. Slovenci in Hrvati so živeli v suženstvu in v suženstvu so se našli suženjskih tradicij. Te suženjske tradicije so zakrile, da vidijo mnogi Slovenci in Hrvati v resnično demokratskih tradicijah Srbov neko nedemokratsko breme. Gosp. Pašić je zagovornik suženjskih tradicij slajno zavrnil. Opomnil jih je slovenske nesložitosti in dlakoceljnosti, ki je upropastilo že marsikatero slovansko državo. Gosp. Pašić in smatral za potrebno, osvežiti nekaj podatkov iz določbe, ko sta srbska vlada in Jugoslovanski odbor »razmejevala« slovenske, hrvatske in srbske pokrajine. Podal je nekaj zanimivih momentov. Dr. Trumbić je takrat mnogo škodoval naši stvari. Gosp. Pašić pa je že takrat stal na stališču, da se Srbi Hrvatski in Sloveniji nikdar ne bodo odrekli. Svoj govor je končal g. Pašić z resnim apelom, naj se že vendar enkrat končajo brezplodne debate in naj se pristopi k plodnemu delu.

Drug in nič manj pomemben govor je tudi ekspozé zunanjega ministra dr. Ninčiča. Splošne smernice naše zunanje politike so jasne: konsolidacija Srednje Evrope, nadalje pozornost problemom, ki jih podaja eksistenčna utemeljenost Male antante. V ekspozéu našteva zunanji minister delo, ki ga je obavila naša diplomacija, da tudi s svoje strani pripomore k ohranitvi evropskega mira. Reči moramo, da nas podana bilanca popolnoma zadovoljuje. Cilji, ki sta jih zasledovala dr. Ninčič in dr. Beneš, se razodevajo v pregledu zunanjega ministra tako jasno, da o njih miroljubnem stremjenju ne more biti nobenega dvoma.

Ne bomo naštevati na tem mestu raznih pogodb in podrobnosti naše zunanje politične skrivnosti, zadostuje naj le ugotovitev, da naša diplomacija ni opustila ničesar, kar bi moglo koristiti svetovnemu miru, ugledu in prestižu naše države. Tako sta združena dva momenta: narodni in človečanski. Velika zasluga glede nastalih odnosov do inozemstva gre Narodni radikal-

### Ekspozé zun. ministra dr. Ninčiča.

(Poročilo na 2. strani.)

### Reparacijski problem v novi fazi.

Nemška ponudba nezadostna in nesprejemljiva.

NEMŠKO STALIŠČE NASPROTUJE MIROVNI POGODBI. — PRED KOLEKTIVNO NOTO ZAVEZNIŠKIH DRŽAV?

Pariz, 8. junija. (Agence Havas) Listi ugotavljajo, da je nemška ponudba nesprejemljiva in izjavljajo, da je francosko-belgijski odgovor popolnoma določen s sklepom, ki je bil v sredo storjen v Bruslju, namreč, da se nemški predlogi ne bodo presojali pred uveljavitvijo pasivnega odpora. Dokler se Nemčija tej conditio sine qua non ne pokori, ne preostaja drugega, kakor da se nadaljuje izkoriščanje ruhrskega ozemlja.

Pariz, 8. junija. (Agence Havas) »Petit Parisien« poroča iz Bruslja: Uradni krogi izražajo svoje mnenje v tej smeri, da je nemška nota nesprejemljiva, ker se Nemčija ogiba vprašanja odpora v Poruhirju, ker zahteva štiriletni moratorij in ker predlaga razsodišče in vpoklicanje konference edino-le v ta namen, da se terjatve Francije in Belgije znižajo.

Pariz, 8. junija. »Agence Havas« javlja iz Londona: Uradni krogi so mnenja, da so nemške ponudbe nezadostne in nesprejemljive. Te pvnudbe predstavljajo šalo nemške države, ki protestira proti negotovosti dolga, ne da bi navajale vsoto, ki bi jo Nemčija eventualno plačala.

Nemčija je sprožila misel, da se mednarodna komisija poveri z določitvijo plačilne zmoglosti Nemčije. Tako postopanje je nesprejemljivo, ker je v nasprotju z versalsko pogodbo, ki je reparacijsko komisiji poverila nalogo, da v gotovih časovnih presledkih proceni pomožne vire Nemčije. Memorandum predvideva indirektno podelitv moratorija do 1. julija 1927. Ministrski predsednik Poincaré je že dokazal, da bi zavezniški ne mogli pripraviti Nemčije do tega, da bi zopet prevzela obresti svojega dolga, ako bi bila za več let od izvršitve svojih reparacijskih obveznosti dispenzirana. Zavezniški bi torej v danes predlagani obliki mogli generalno zastavno pravico na nemško premoženje le nepopolno izvajati, ker bi bil le en del dohodkov od predvidenih jamstev zaveznikom na razpolago. S predlogom, da se vpokliče mednarodna konferenca, proglasa državni kancelar Cuno bojkot reparacijski komisiji.

Nadalje se opozarja na to, da memorandum nikakor ne omenja odpora v Poruhirju, dočim sta ministra Francije

in Belgije včeraj potrdila svojo namero, da odklonita proučevanje nemških predlogov, dokler vztraja nemška država na svojem upornem stališču.

Nova spomenica ignorira pogoje, ki jih smatira Belgija in Francija za nezogibno potrebne, namreč uveljavitev pasivnega odpora. Zavezniški kabineti si bodo v tem pogledu medsebojno sporočili svoja stališča, in ako se zavezniške vlade zedinijo o bistvenem načelu, ne bo nobene ovire, da se sestavi kolektivna nota.

London, 8. junija. (K) Kabinet bo o nemški noti razpravljaj na seji, ki bo sklicana v čim krajšem času. Kakor se pričakuje, se bo na to vršila izmenjava misli med Londonom, Parizom, Bruseljem in Rimom, da se določijo koraki, ki jih je treba podvzeti. (W)

Pariz, 8. junija. (K) »Petit Parisien« prinaša sledeče navedbe o sklepih, ki so bili sprejeti na konferenci v Bruslju:

1. Carinske meje med zasedeno in nezasedeno Nemčijo se ojačijo, da se onemogoči vsako odtevanje blaga. 2. Enotna proga Dürren-Eulskirchen, ki ga prevoz premoaga sedaj ne zadošča, se pretvori v dvotirno. Francosko-belgijska železniška uprava se spremeni zaradi naraščanja transportov v mednarodno družbo. Francoski in belgijski ministri so se razgovarjali tudi v vprašanju uvedbe nove veljave za slučaj, da bi kriza marke trajala še dalje, bili so pa mnenja, da taka odredba ni nujna, ker bi to pomenjalo za Francijo in Belgijo, ki imata sicer še precejšnje rezerve na markah, nova bremena. Belgijski kabinet bo gotovo stremel za tem, da vzpostavi enotno fronto zaveznikov. Lahko se reče, da stopa določitev reparacijskega vprašanja v novo fazo.

London, 8. junija. (K) Asquith izjavlja glede reparacijskega vprašanja: Predpogoj za vsako sodelovanje med zavezniški je, da se spremenijo predlogi, ki jih je sedaj predložila nemška vlada, sumarično ne odklonijo, ampak da morajo tvoriti tema resnih razmišljanj in razmotritvij. (W)

London, 8. junija. (D) »Times« piše o bruselski konferenci in meni, da je ta sestanek lahko podlaga za obširnejšo konferenco, katere bi se udeležile tudi Anglija in Italija.

### Naša cona v Solunu.

Beograd, 8. junija. (Z) Grški minister zunanjih del g. Aleksandris je na povratku iz Bukarešte dopotoval s sinočnim orijent-ekspres vlakom. Danes dopoldne je bil sprejet od g. Pašića. G. Ninčič ni mogel prisostovati temu sestanku, ker je v istem času podajal ekspozé. Danes popoldne bo imel dr. Ninčič z Aleksandrisom konferenco v ministrstvu zunanjih del. Cilj konference je, sporazum za izvrševanje konvencije o svobodni coni v Solunu. Razven tega bo g. Ninčič nadaljeval svoja pogajanja glede naših manjšin v Grčiji. Ako g. Aleksandris tekem današnjega dne izvrši svoje posle, bo nadaljeval svoje potovanje v Atene, danes zvečer.

### Izgon boljševiškega generala.

Beograd, 8. junija. (Z) Beograjska policija je izgnala v Bolgarsko ruskega generala Preobraženskoga, enega najuglednejših častnikov Wranglove armade, ki je v prestolnici žviljal velik ugled in spoštovanje. Izgnan je radi dokazanih zvez z boljševiki.

### POSLEDICE PADCA GRŠKE VALUTE.

Atene, 8. junija. (K) Zaradi kurznega padca valute so opustile industrijske družbe številne delavce.

sta nam porok, da gremo k stvarnemu delu za narod in državo nasproti. Gosp. Pašić je zamahnil po frazi in pozval k pozitivnemu delu za narod in državo. In to se mora zgoditi

### Zunanja politika Poljske.

PROTI BOLJŠEVIZMU. — VPRAŠANJE GDANSKEGA.

Varšava, 8. junija. (K) Na današnji seji senata je podal minister za zunanja dela obširno poročilo o zunanji politiki Poljske. Pudarjal je, da je bilo za smernice Poljske zunanje politike odločilno dejstvo, da je zmaga zavezniških držav in zlasti poraz Nemčije položila temeljni kamen za državno neodvisnost Poljske. Je stvar poljske države, da vpliva na notranje odnose Ruske in sovjetske Ukrajine. Poljska

vlada pa je trdno odločena, da deluje proti razširjenju boljševiškega gibanja na Poljskem. Poljska ne sme biti podminirana z revolucijo. Končno je obširno govoril o odnosih Poljske do svobodne države Gdansk in je izjavil, da bo poljska vlada brezpogojno vztrajala na tem, da bo Gdansk izhodišče Poljske na morje in da se bo smatral za poljsko morskno luko.

### Italijanska zunanja politika.

MINISTRSKI PREDSEDNIK MUSSOLINI O REPARACIJSKEM VPRAŠANJU

Rim, 8. junija. (K) Ministrski predsednik Mussolini je obrazložil danes v zbornici splošne smernice italijanske politike. Je stvar prvovrstnega interesa, tako je rekel ministrski predsednik med drugim, da se pospeši mirna rešitev evropske krize. Od versalske pogodbe dalje ima na to krizo odločilen vpliv reparacijskega vprašanja. Napram temu problemu je načelno stališče Italije sledeče.

Nemčija more in mora plačati vsoto, ki se sedaj na splošno precizira in ki je od večsto milijard, o katerih se je

neposredno po premirju govorilo, zelo daleč oddaljena. 2. Italija bi ne mogla dopustiti sprememb ali preobrata teritorialne narave, ki bi dovedel do politične gospodarske ali finančne hegemonije. 3. Italija je pripravljena, da nosi svoj delež na žrtvah za gospodarsko obnovo Evrope, ako bo to potrebno. 4. Italijanska vlada je danes bolj kakor kdaj preje mnenja, da je reparacijski problem medzavezniških dolgov tesno med seboj zvezan in na gotov način eden od drugega odvisen.

### POGAJANJA V RIMU.

Rim, 8. junija. (Z) Na službenem mestu se dementirajo vesti o predstojem prekinjenju pogajanj paritetne komisije za sistematizacijo Reke. Pogajanja se nadaljujejo uspešno in ne prestopajo, vendar se še ne more vedeti, kdaj bodo zaključena in na kakšen način se bo dosegel sporazum.

### RAZPUST TRŽAŠKE MILICE.

Trst, 8. junija. (K) V zvezi z boji v nedeljo je poveljstvo prostovoljne milice razpustilo tržaško milico. Komunistični list »Il Lavoratore« je bil do nadaljnjega oblastveno ustavljen.

### RUSIJA IN MEDNARODNA ŽELEZNIŠKA KONFERENCA.

Moskva, 8. junija. (K) Ljudski komisariat za promet je obvestil mednarodno železniško zvezo, da je nemogoče odposlati zastopnike v Bern na zvezno konferenco. Umor Vorovskega dokazuje, da švicarska vlada ni v stanju zagarantirati varnosti ruskih zastopnikov. Sej zveze, ki bodo na to sledile v Pragi in na Dunaju 20. oziroma 25. junija, se bodo ruski zastopniki udeležili. (W)

### POVRATEK RUSKIH EMIGRANTOV.

Marseille, 8. junija. (M) Semkal je prispela misija ruskega rdečega križa, da sprejme one begunce, ki se želijo vrniti v domovino. Prvi transport emigrantov v domovino odide iz Marseille 20. junija.

### KOMUNISTIČNA ZAROTA.

Berlin, 8. junija. (T) Listi poročajo, da so državne oblasti prišle na sled obširni komunistični zaroti, katere voditelji so v inozemstvu. V pismih, ki jih je oblast zaplenila, so našli mnogo obtežilnega materiala. Med drugim tudi načrt o uničevanju državnih naprav in instituta. Podrobnosti so še nezane.

### IZ POLJSKE.

Varšava, 8. junija. (M) Pri finančnem ministrstvu je postavljen poseben odbor, ki ima nalogo, da kontrolira delovanje in kreditne operacije bank, menjalnic in kreditnih zavodov.

Varšava, 8. junija. (M) Sejm je sprejel v svoji seji novi zakon o zemljiškem davku. Zemljiški davek je zvišan na dvajsetkratno dosedanje izmero. Ta davek je raztegnjen tudi na poljsko Šlezijo.

### IZ MADŽARSKE.

Budimpešta, 8. junija. (M) Predsednik madžarskega notnega instituta je izjavil v nekem pogovoru, da so vse vesti, da se pogaja madžarska nota banka z nekim inozemskim sindikatom za posojilo, neresnične. Po njegovi izjavi je treba počakati, da prispe na Madžarsko specialna komisija reparacijske komisije ter da dokonča svoje delo

### ANGLIJA IN RUSIJA.

London, 8. junija. (Agence Havas) »Daily Herald« doznava, da je bil odgovor sovjetske vlade poslan lordu Curzonu.

### K ARETACIJI HABSBURŠKEGA ZAUPNIKA.

Pariz, 8. junija. (K) Agence Havas poroča, da se ovađa nadvojvode Maksas razteza tudi na gospo Steiner in da je tudi ona bila odvedena v zapor.

### Iz boljševiške Rusije

NAZADOVANJE GOSPODARSTVA.

Sovjetska vlada je zelo vznemirjena vsled padca rublja. Funt sterling stane že 640 milijonov rubljev, dolar 145 milijonov. Te cene se plačujejo na javni moskovski borzi, v privatnem prometu pa se dosežejo še večje cene. Vlada je radi tega prepovedala nakupovanje tuje valute in preti spekulantom s smrtno obsodbo.

Tečaj rublja je nemogoče izboljšati, ker je ruska zunanja trgovina zelo slaba. Meseca marca t. l. je bilo v Rusijo uvoženih za 14,8 milijona zlatih rubljev blaga (od tega 6,5 milijonov živil). Izvozilo pa se je za 8,8 milijona zlatih rubljev, večinoma žito in surovine, gotovih izdelkov je za 246.000 zlatih rubljev.

Vinogradništvo in kletarstvo, ki je bilo v južni Rusiji eno najboljših panog gospodarstva, je sedaj popolnoma uničeno vsled visokih davkov, ki so petkrat višji, kakor pred boljševiško vlado. Poleg tega tudi mnogo škodujejo dekreti boljševiških oblasti, ki ovirajo vsak gospodarski napredek.

### SOVJETSKA VLADA IN ANGLIJA.

Povodom angleške note Rusiji so priredili boljševiki protestna zborovanja po celi Rusiji, na katerih so protestirali proti imperializmu. Mnogo so spovsali lorda Curzona in izražali svojo pripravljenost za vojno, vendar sta se Krasin in moskovska vlada podala angleškim zahtevam, iz tega se vidi, da je boljševiška vlada močna samo v besedah in napram slabotnim sosedom.

### KONZULATI V LJUBLJANI.

Gen. konzulat C. S. R.: Brez št. 8/L. Francoski konzulat: Ljub. kreditna banka, Dunajska cesta.

Hon. konzulat Belgije: Urad Ljublj. veleposelnja.

Avstrijski konzulat: Turjaški trg 4/II.

Italijanska delegacija: Zrinjskega cesta št. 3/L.

### Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: Zaprti. Opera: »Nikola Subić Zrinjski.« Red D. i. Začetek ob pol 8. uri.

Kino Ideal: »Za en milijon.«

Kino Tivoli: »Bijanje v carski Rusiji.«

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Cavalleria rusticana.« Izv. Gostovanje Zdenka Knitla, člana zagrebaške opere.

V Celju:

Celjsko mestno gledališče: »V kraljestvu palčkov.« Mladinska predstava ob 18.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani: Tekoči teden: lekarna Piccoli na Dunajski cesti in Bakarič na Karlovi cesti.



# Ekspozé zunanjega ministra dr. Ninčiča.

## Miroljubnost naše zunanje politike. — Vprašanje koroških Slovencev.

Beograd, 8. junija. (Z) Danes ob 9. uri predpoldne je otvoril predsednik skupščine Ljuba Jovanović sejo. Po odobrenem zapisniku je govoril narodni poslanec g. Simonović (radikal) in Lazić (zemljoradnik).

Povsem je povzel besedo dr. Ninčič in je podal tale ekspozé o zunanji politiki: Gospodje narodni poslanci! Predsednik ministrstva je podal v svoji deklaraciji točno sliko o evropski situaciji. Dolgoletno krvavljenje v pogledu ljudskih in materijalnih žrtev nepozabne vojne, bo zapustilo še dolgoletne brazde v evropski mednarodni situaciji. Zmagovalci in premaganci le težko okrevajo. Pri premagancih se stalno pojavlja težnja, da se oblažijo obveznosti mirovnih pogodb ali da se jih na razne načine povsem osvobodijo. Ako bi uresničenie te težnje zmešalo situacijo, stvarjeno z zavezniško zmago, je naravno, da izzove ta težnja odpor in spopade.

### MALA ANTANTA.

Po sklenjenem miru nastala situacija ni popolnoma jasna. Med važnimi faktori, ki blagotvorno delujejo v Evropi, se nahaja skupina Male antante, ki se vedno bolj in bolj uvršča v svojim značaju kot nosilec mira v srednji Evropi. Značilno je, konstatirati, da je ta skupina važna ne samo za razvoj srednjeevropskih narodov in konsolidacijo naših držav, nego tudi za obči mir v Evropi, kar se vedno bolj uvideva. V trenutku kriz se je moglo oceniti, kolike so vezi, ki spajajo države Male antante in kako odkritosrčni in polni zaupanja so odnosi med zavezniškimi S. skupino. Male antante gre tudi Poljska, četudi ni direktno zainteresovana na ohraniti stanja, stvarjenega s trianonsko mirovno pogodbo, a ima vendarle interes na tem, da mirovne pogodbe dobijo polno veljavo in da se ustvaritve v srednji Evropi ne spreminjajo z ustvarjanjem raznih avanturističnih načrtov. Zato se o Mali antanti ne more govoriti, ne da bi se spomnili tudi Poljske. Skupina Male antante in Poljska sta si stvorili v Evropi soliden položaj, na srečo vseh narodov, ki želijo, zaceliti po težkih vojniških izkušnjah velike izgube v miru in delu.

### LAUSANNSKA KONFERENCA.

Sklicanje lausanske konference predstavlja važen mednarodni dogodek v Evropi. Od poslednjega mojega ekspozéja smo bili povabljeni na lausansko konferenco, iz katere je imel iziti mir s Turčijo. Sevreska mirovna pogodba, katere tudi mi nismo hoteli podpisati, ni nikdar stopila v veljavo. Zaključek mirovne pogodbe s Turčijo je bil aktualen, posebno po umiku grške vojske. Obstoja je opasnost v prvem trenutku, da se vojne operacije prenesejo tudi na balkanski polotok. Poznavanje našega naroda je pokazalo, da je pravilno ocenjena važnost naše države na jugovzhodu Evrope. Radi tega je bila naša udeležba v Lausanni aktivna. Posebno se je opazilo naše držanje v pogledu določitve turške meje v Evropi, ki je v glavnem določena po našem predlogu in našem odločnem odporu proti ustvaritvi avtonomne zapadne Trakije. Beseda naše delegacije, da je opasno ustvarjati na Balkanu nejasen in kompliciran režim, so napravile vtis in služile kot glavni argument za ustvarjanje čiste mednarodne situacije na našem, v teku stoletij tako vznemirjenem polotoku. Ko so se pogajanja v Lausanni prekinila, je izgledalo, da se bo mir zopet kalil in tudi pozneje, ko so se pogajanja v Lausanni obnovila, je obstojala do poslednjega trenutka nevarnost, da se bo to pot v naši bližini začela prelivati kri; takrat se je gibalo naše delo v tem pravcu, da se ohrani mir. Radi tega smo se ogibali kakršnih koli korakov, ki bi eni ali drugi strani mogli dati četudi najmanjši povod za obnovo vojniških operacij, ter smo upivali kolikor in kjer je bilo v naši moči na obe strani, da se pride do mira. Zadovoljnost je pri nas velika, ker je zaključek miru v tem trenutku popolnoma zagotovljen. Skrajni čas je, da se začnejo med bakanski narodi normalni mednarodni odnosi, ki se bodo polagoma zboljšali in dovedli do pravega prijateljstva.

Predno preidemo na razlaganje naših naporov pri stvarjanju teh zunanjih odnosov med balkanskimi narodi — a ti napor so bili veliki — naj se dotaknem s par besedami našega držanja o priliki lausanske mirovne pogodbe. Mi smo rešili s Turčijo vsa vprašanja že pred evropsko vojno z mednarodnimi dogovori, ki so stopili v veljavo že pred vojno. Član VI. londonske mirovne pogodbe predvideva posebno konferenco, ki ima rešiti gospodarska in finančna vprašanja nastala

vsled tega, ker smo v vojni pridobili nekaj ozemlja bivšega turškega carstva. Sestava te konference bi se morala uporabiti tudi sedaj, toda mi nismo mogli in ne moremo dopustiti, da lausanska konferenca, ki je imela urediti odnose Turčije, nastale vsled njene udeležbe v evropski vojni in da nato ustvari mir med Grčijo in Turčijo — da bi ta konferenca urejevala vprašanja, ki so bila za nas rešena še pred vojno. Iz tega razlogov lahko podpisemo mirovno pogodbo, ki se sedaj sklepa v Lausanni, samo z rezervo.

### NAŠI ODNOSAJI Z ITALIJO.

Dr. Ninčič, govoreč o sosednjih državah, se je izrazil, da najbolj zanimajo javno mnenje naši odnosi z Italijo in zares vsled značaja naših gospodarskih vezi in vsled važnosti političnih in drugih vprašanj, o katerih se moramo sporazumeti in po važnosti interesov, katere moramo skupno brniti, zavzema kraljevina Italija med našimi sosedmi eno prvih mest. O vladi se je nekoč reklo, da pripisuje velik pomen dobrim in prijateljskim odnosom napram Italiji radi tega, ker je italofilska. To pa je pogrešno. V resnici namreč gledamo naše odnose napram Italiji kot državni enoti izključno s stališča naših državnih interesov, četudi imamo velike simpatije za italijanski narod. Ti naši interesi pa nas navajajo k dobrim in prijateljskim odnosom z našim sosedom. To tudi uvidevajo vsi njihovi uvidelci politiki in to je, o tem smo prepričani ravnotako v interesu Italije. Mi smo tekom poslednjih mesecev z Italijo zaključili večje število konvencij, s katerimi se urejuje važna vprašanja, ki so nastala bodisi iz našega razmerja neposrednega sosedstva, bodisi radi tega, ker smo i Italija i mi podedovali izvestna ozemlja bivše Avstro-Ogrske. Zaključenje teh konvencij dokazuje, s koliko dobre volje se želi na eni in drugi strani ne samo, da se spravi vsa sporna vprašanja z dnevnega reda, temveč tudi radi tega, da se poda čim boljša osnova za dovoljen razvoj naših odnosov v bodočnosti. V tem trenutku se vodijo nova pogajanja o raznih vprašanjih, med katerimi je najvažnejše določitev naše meje napram reški državi v zmislu določenega dogovora, kakor tudi vprašanje reške države. Ker so ta pogajanja v teku, ne morem dati podrobnejših pojasnil. Povdarjam le to, da bi rešitev teh vprašanj včasih bila manj težka, ako se ne bi v delo vpletalo od obeh strani čustvo, ki kljub vplivu obojestranskih interesov ustvarja nepovoljno atmosfero za sporazumevanje. Važna so še ta pogajanja, ki jih vodimo te dni v svrhu zaključanja trgovinske pogodbe. Mi sedaj hitro dovršujemo predlog obče carinske tarife, da bi mogli s kraljevino Italijo zaključiti našo prvo tarifno pogodbo po vojni.

### ODNOSAJI Z GRŠKO.

Odnosaji z Grčijo (solunska cona manjšine) so dobri, ker so naši napor za ustvaritev dobrih odnosov med narodi balkanskega polotoka imeli neke rezultate. S pospeševanjem pogodbe, sklenjene glede naše svobodne cone v Soluni, je napravljen prvi korak, ki je važen za naš mednarodni prometni položaj. Nisem pooblaščen, da objavim tekst, ali vam lahko rečem, da so za naš promet v tem zelo važnem pravcu vodene pogodbe in konvencije od leta 1918. ugodno popravljene z važnimi odredbami. V pogledu našega manjšinskega vprašanja v Grčiji, smo s prejšnjim grškim ministrom notranjih del g. Politisom dosegli sporazum, ne samo glede šolstva, temveč tudi glede celokupne uporabe konvencije o manjšini. Mi ne dvomimo nad uresničenjem tega sporazuma.

### ODNOSAJI Z BOLGARSKO.

Kar se tiče odnosov z Bolgarsko, je v zadnjem času nastala v Bolgarski sprememba, izzvana z željo in potrebo, da se med obema državama stvorijo odnosi dobrih sosedov. Že prej so bili poskusi v tem zmislu, toda brez uspeha, ker ena glavnih ovir ni bila odstranjena. Ta ovira leži v akciji, ki se vodi v naših južnih krajih in katere se vzdržuje in podpira z bolgarskega ozemlja z znanimi komiteji in revizionarnimi organizacijami. Mi smo vedno smatrali, da imamo dovolj sredstev na razpolago, da napravimo temu konec in da končno presekamo četniško akcijo na našem ozemlju. Toda mi smo smatrali, da bolgarska akcija želi dobrih odnosov, mora s svoje strani preprečiti kaznjivo aktivnost revolucionarnih in nelegalnih organizacij. Bolgarska vlada je uvidela upravi-

čenost tega stališča in tako je došlo do konference v Nišu in do niškega sporazuma, o katerem se lahko reče, da vstvarja novo dobo glede Srbije in Bolgarske. Niški sporazum je služil nelegalnim organizacijam v Bolgarski kot povod, da izzovejo poslednje dogodke in spopad z bolgarsko vlado. Pravi vzroki za njihov spopad pa so izven niškega sporazuma; oni so mnogo globlji in čisto druge prirode. Nekatere teh nelegalnih organizacij so stvorile polagoma tekom časa iz posameznih krajev Bolgarske prave avtonomne oblasti, v katerih so one same pobirale davek od naroda, formirajoč milicijo proti prestižu bolgarskih oblasti, napram katerim so se vedle kakor neodvisne države napram drugi državi. Čisto prirodno je, ako bolgarska vlada ne trpi takega stanja, da ukrene vse potrebne mere proti nim, ki to podpirajo. Ravnotako je čisto prirodno, da ima bolgarska vlada pri tem simpatije vseh onih, ki žele, da se v Bolgarski sanirajo notranje razmere in stvari situacija, povoljna za miren razvoj. Mi bomo spremljali s simpatijami vse, kar bolgarska vlada v tem cilju ukrepa, ker iskreno želimo, da se stara Bolgarska umakne novi Bolgarski. To smo dokazali z našim dosedanjim držanjem, ki je posebno pomoglo bolgarski vladi, da povoljno reši nekatera važna vprašanja.

### TEŽKOČE Z ALBANIJO.

Naši odnosi napram Albaniji se še vedno nahajajo na potih blagonaklonjenosti in prijateljstva, toda ne brez gotovih težkoč. Nekaj teh težkoč sta premagali obojestransko dobro voljo, a ostale bo premagal čas in bodo na isti način odstranjene. Mora se dati potreben kredit mladi državni organizaciji, kateri ni lahko utrditi svoje avtoritete v sredini, ki dosedaj ni bila navajena na to. Obmejno vprašanje je v glavnem rešeno, razven nekaterih točk, za katere smo napravili gotove rezerve. Sedaj pa se azpravlja o njih pred konferenco veleposlanikov. Večinoma se je pustila stara meja iz leta 1913 z modifikacijo od 9. novembra 1921. S tem je uklenjena nevtralna cona na celi dolžini. Za nevtralnico cono žal niso ostali samo oni ljudje, ki niso se mogli privaditi spoštovanju ene trdne narodne meje pri vstvarjenem stanju. Kadar pridejo v navskrižje z zakonom prebegavajo z ene dežele v drugo, od tukaj pa skušajo delovati proti varnosti do svoje domovine. Posebno veliko število naših odmetnikov se nahaja v severni Albaniji, kjer najdejo potreben teren za pripravljen svojega napada na naš teritorij. Vsled splošnih razmer, a v mnogih slučajih tudi vsled naklonjenosti svojih rojakov, ki so že prešli v Albanijo, in zavzeli ugledna mesta v obmejnih službah v upravni oblasti in celo tudi v samem parlamentu v Tirani. Opasnost je, da ti elementi ne postanejo neke vrste albanski Macedonci z vsemi nezgodami notranjega reda v Albaniji. Sicer je pa to ista šola, ker je nedvomljivo ugotovljena njih intimna zveza s šefi makedonstvujuših organizacij Protogorovim in Todor Aleksandrovim. Mi spremljamo s simpatijami napore albanske vlade, da se emancipira teh vplivov in pobija razorno akcijo teh ljudi. Na njen predlog se proučava material za konvencijo, s katero bi se rešilo vprašanje pripadnosti rodbin in skupin, ki so v toku in po vojnih spremenili in stalno spreminjajo bivališče, ker pravica opcije ne velja tudi za Albanijo, ker ta še ni bila priznana v momentu podpisa pogodbe, katere ureja to vprašanje. Ravnotako se proučuje material za konvencijo, s katero bi se rešilo vprašanje pripadnosti rodbin in skupin, ki so v toku in po vojnih spremenili in stalno spreminjajo bivališče, ker pravica opcije ne velja tudi za Albanijo, ker ta še ni bila priznana v momentu podpisa pogodbe, katere ureja to vprašanje. Ravnotako se proučuje material za prvo trgovsko pogodbo z Albanijo. Do njene zaključitve se uporablja na mejli liberalen režim, ki omogoča promet obmejnemu prebivalstvu in Albaniji.

### NORMALNI ODNOSAJI S TURČIJO.

Za tem je govoril o odnosih napram Turčiji. Ker so odstranjene vse težkoče za zaključanje mira, postajajo naši odnosi s Turčijo normalni in po sporazumu obeh vlad, bodo v kratkem upostavljeni službeni diplomatski predstavniki med obema državama. Sicer nam Turčija ni neposredna sosed, toda prihaja z iztočnega Trakije na polotok in dobre prijateljske veze bodo mnogo doprinesle k konsolidiranju odnosov na jugovzhodu Evrope.

### ODNOSAJI Z AVSTRIJO.

Nato se je dotaknil obiska avstrijskega kancelarja, pri kateri priliki je podpisana senžermenska mirovna pogodba, v zvezi z gotovimi ekonomsko-financijskimi klavzulami in po 4 dnevni diskusiji so bile podpisane dne 24. februarja 4 konvencije z uvodnim protokolom vred. Vse 4 konvencije tvorijo eno celoto, in je potrebno, da bodo skupno ratificirane. Istega dne je bil podpisan še drugi protokol v svrhu regulacije raznih vprašanj. V tem protokolu se obvezujemo, da bomo vzajemno čimprej regulirali vprašanje obmejnega prometa v najširšem zmislu, da olajšamo tranzitno potovanje in transportiranje po naši državi (po Sloveniji) da na posebni konferenci ekspertov uredimo vprašanje železničarske službe, da vrnemo avstrijski železniški material, last državnih železnic, in sicer ozkega tira, kateri material se je pri nesel med vojno na mrežo bosansko-hercegovinskih železnic ter material, ki je last avstrijskih privatnih društev ali oseb, a nahajajoč se morebiti na našem ozemlju; dalje da čimprej sklenevmo z Avstrijo trgovinsko pogodbo na širši podlagi, nego je obstoječa pogodba. Razven tega vsebuje še več drugih važnih vprašanj.

### KOROŠKI SLOVENC.

Govoreč o položaju narodnih manjšin, je naglašal minister dr. Ninčič, da je položaj Nemcev pri nas nedvomno mnogo boljši, nego položaj naših sonarodnjakov v Avstriji. Najbolje razsvetljuje to stvar sledeči primer: dočim je za 40.000 Nemcev v Sloveniji in Prekmurju obstojalo 37 osnovnih šol s 31 razredi in 3340 učenci, z 2 nemškima gimnazijama, ne more 70.000 Slovencev v Avstriji dobiti niti ene osnovne šole. Dočim imajo Nemci v Sloveniji 74 raznih patrijskih in kulturnih društev in 5 dnevnih listov, imajo Slovenci na Koroškem, katerih je gotovo dvakrat več, 1 samo staro kulturno društvo, še od prevrata sem, kateremu pa se ne dopušča nikakr delavnost in agitacijo, nimajo pa niti enega dnevnega lista. Res nima vsled velike decentralizacije v Avstriji, ki vodi državo v pravo razsulo, dunajska vlada velike oblasti, da prisili pokrajinsko upravo, da povoljno reši vprašanje naših šol. Pokrajinska vlada na Koroškem sestoji iz 4 članov: 2 socialdemokrata in 2 predstavnika meščanskih strank. Ravnotako tudi deželni zbor ni v stanju, da vrši kake posle, kajti nobena stranka v njem nima večine. Pa tudi pokrajinska vlada sama nima pravice reševati šolskih vprašanj, kajti šolsko vprašanje je poverjeno neodvisni korporaciji pokrajinskemu šolskemu svetu, ki ima 11 članov izvoljenih od deželnega zbora. Ta šolski svet ni nikomur odgovoren. Glavni vzrok vseh teh težkoč in vsega tega nekulturnega postopanja napram našim sonarodnjakom leži v skrajni nestrpnosti koroških Nemcev in njihovih deželnih organizacij. Njihova težnja je, da uničijo nacionalno čustvo našega tamkornega življa. Ako se jim to ne posreči, pa ga poženejo iz dežele. Celotrije edini učitelji Slovenci, ki niso bili prisiljeni zapustiti Koroške in ki so toliko hrabri, da so tam ostali, ne morejo biti nastavljeni kot učitelji, češ, da so bili med plebscitom v službi naših oblasti, vsled česar se jim kot veleizdajcem ne more dati javna služba. Predsednik vlade trdi celo to, da bi jih nemško prebivalstvo ubilo istega dne, ko bi bili postavljeni za učitelje. To izjavo so dali našim predstavnikom v Celovcu odgovorni faktori. Iz tega se vidi, da bo naša vlada primorana, da smatra to situacijo, ako se ne spremeni kot zelo resno v pretres, ker se taka neenakost ne more več trpeti. Ona se mora odpraviti na eden ali drugi način. Kakor vidite, postajajo odnosi z vsemi našimi sosedmi vedno boljši.

### MADŽARSKE SOVRAŽNOSTI.

Z žalostjo es konstatira, da je izjema v tem pogledu naš sosed na severu, Madžarska. Odkar so vzpostavljene odnosi z Madžarsko po ratifikaciji trianonske pogodbe, je naša vlada zahtevala, da se polagoma rešijo mnoga vprašanja v težnji, da se ustvari normalno sosedstvo. Kraljevska vlada v tem ni imela vedno uspehov, ker na drugi strani ni našla dovolj pripravljenosti za delo v tem pravcu. Težkoče se pojavljajo na madžarski strani, ker Madžarska ni nikdar pokazala dobre volje za lojalno izvrševanje odredb trianonske pogodbe. Kolikor s svojim držanjem tolerira akcijo izvestnih nacionalnih udruženj šovinističnih in imperijalističnih teženj in posveča posebno skrb reorganizaciji in jačanju vojske, in toliko je madžarska vlada naka-

zala, da smatra trianonsko pogodbo kot začasen mednarodni akt, ki bo v kratkem odstranjen in obnovljen stari red stvari. S tem se pa pojasnjuje dejstvo, da komisija za reparacije in restitucije zadeva v svojem delu na stalne ovire od strani madžarskih državnih organov, tako da z veliko muko odpravlja poverjeno ji mislijo. Medzavezniška vojna komisija je izpostavljena velikim težkočam, ker jo direktno napadajo pri preiskovanju skritega orožja in municije, kakor tudi pri kontroli stanja vojske. Nedavno je zbrana množica v Kečkemetu napadla zavezniške častnike, članke kontrolne komisije, ki so bili odšli v Kečkemet, ker so bili zvedeli, da se tam nahaja velika količina skritega orožja in municije. Ob priliki tega napada si je francoski oficir komaj rešil življenje. Napram sosedom ne kažejo Madžari dobre volje za upostavitve dobrih odnosov. Vsak državljani, ki odide v Madžarsko po privatnih poslih, ne ve, dali se bo vrnili. Četudi je preteklo že več let po končani vojni, je Madžarska še edina država v Evropi, ki je za držala taborišče za internirane. Brez vsakega zakonskega razloga in brez vsake sodbe madžarske oblasti lahko po svojem prevdaku tuje, ki prihajajo slučajno v deželo odvedejo v taborišče. Tako se nahaja veliko število naših državljanov že par let v teh taboriščih. Po podatkih, ki jih ima kraljevska vlada, jih je nad 140. Kljub vsem poizkusom, da se slučajni poasnijo in da se zve, zakaj so ti naši državljani izgubili svobodo, naša vlada ni mogla dosedaj ničesar doseči. Med interniranci jih je nekaj, ki so tam že od leta 1920. Kako madžarske oblasti postopajo kaže tudi slučaj, ko sta dva pogranična stražarja slučajno prišla na madžarsko ozemlje in bila prijeta in odvedena v taborišče Zalaegerszeg. Zahtevi, da se izpusti iz taborišča, se nikakor ni hotelo odgovoriti. Mnogo naših državljanov je obsojenih na več let ječe, a dva na smrt. Naša vlada je zahtevala, da se ji da prilika, da po svojih organih preizkusi, kdo so ti naši državljani, ki so obsojeni, ali ki se nahajajo v zavoralnem zaporu. Razven tega je kraljevska vlada voljna, da jim vsaj glede materialnega stanja pomaga, vendar pa se ji to ni posrečilo. Pa tudi v tem ni bilo uspehov, ker madžarska vlada kaj takega ne dopušča. Edino to se je posrečilo, da se da materialna podpora Božidarju Severju. Madžarska vlada celo tega ni dopustila, da bi dva naša službena organa obiskala dva naša državljana, obsojena, ne ve se zakaj, na smrt, da bi silila njune posebne želje. Tak postopek Madžarske napram našim sonarodnjakom je pač daleč od tega, da bi doprinesel k poboljšanju naših sosedskih odnosov. Naša vlada bo tudi v bodoče vse ukrenila, da se tako stanje odpravi.

### MIROLJUBNOST NAŠE ZUNANJE POLITIKE.

Govoreč o Franciji naglašala minister dr. Ninčič, da čuti naš narod napram njej globoko hvaležnost, ker je z nami vred preživela kri za občo stvar in naši državi nudila pri vsaki priliki pred vojno in med vojno pomoč, kadarkoli je bilo potrebno. Iz vsega tega se vidi, miroljubnost naše zunanje politike. Vsa naša zunanja politika sledi neomajno smeri, ki vodi k mednarodnemu miru in ustvaritvi one idealne situacije, v kateri bi vsi narodi mogli živeti mirno, vdani v delu in zboljšanju svoje kulture ter povečanju svojega gospodarskega blagostanja.

Beograd, 8. junija. (Z) Danes popoldne ob 4. uri je predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović otvoril sejo. Kot prvi je govoril o vladni deklaraciji dr. Kulovec (klerikalec), ki je govoril proti govoru g. Pašića. Za njim je govoril g. Nedeljko Simonović (radikal), ki je branil vladino deklaracijo in govor g. Pašića. Nato je dobil besedo g. Šumenković (demokrat), ki odgovarja na ekspozé ministra Ninčiča in kritike našo zunanjo politiko, posebno vprašanje reparacij. Odgovarja mu minister saobraćaja, g. Velizar Janković. Dali bo diskusije danes končana ali ne, je še veliko vprašanje. Mogoče je, da bo seja odgodena za jutri ali pa, da se bo še danes zvečer nadaljevala in da bo prišlo do glasovanja. (Stanje ob 8. uri zvečer.)

### NETOČNA VEST.

Beograd, 7. junija. (B) »Preporoda je pod naslovom: »Pred ponovnim razstankom z Italijo« poročal o konferenci, ki je bila baže danes popoldne v ministrstvu zunanjih del med ministrom zunanjih zadev dr. Ninčičem, g. Gavrilovičem in pooblaščenim ministrom Nestićem. Pooblaščenec smo od merodajne strani izjavil, da vsebina te vesti ni točna in da se razgovori v Rimu normalno nadaljujejo.







# Gospodarstvo

## INDUSTRIJA

### POZDRAV ZAGREBSKE TRG. OBRTNE ZBORNICE DR. JANKOVIĆU.

Beograd, 8. junija. (B) Trgovinsko-obrtna zbornica v Zagrebu je poslala zastopniku ministra za trgovino in industrijo, ministru za promet g. dr. Jankoviću, javni pozdrav te-le vsebine: »Zagrebska trgovinsko-obrtna zbornica, ki se je sestala, da se konstituirala, pošilja pozdrav g. zastopniku ministra trgovine in industrije in ga prosi, naj ministrstvo trgovine v bodoče, predno izda kakšne naredbe trgovinsko-obrtni zbornici, ki je po svoji sestavi prava zastopnica takojšnjih pridobitnih krogov, glede na to, da so v njej zastopane vse trgovinske in obrtne pridobitne organizacije, Predsednik Arko.« Na ta brzojavni pozdrav je zastopnik ministra za trgovino in industrijo dr. Janković odgovoril tako-le: Brzojavni pozdrav, ki ga je z Vaše ustanovne skupščine poslal zbornični svet, sem sprejel z največjim zadovoljstvom in s prepričanjem, da bo delo te zbornice, ki ji stoji na čelu ugledna osebnost novega predsednika g. Arka, plodonosno ne le za trgovce in obrtnike v področju te zbornice, ampak, da bo koristno za vso mlado nam državo. Izražam željo zborničnega sveta, da se zališi imenjen te zbornice v vprašanih trgovinsko-obrtno pridobitnih krogih, bom navedel in je to tudi moja osebna želja. Pozdravljam srčno novi zbornični svet. Dr. Janković.

× Škodove tovarne orožja in naša država. Kakor je naš list svoj čas že poročal, so se pogajale Škodove tovarne orožja v Čehoslovaki z našo državo, da bi imenovane tovarne zgradile v Jugoslaviji svojo tovarno v bližini premovalnih nahajališč v Bosni, katere bi imenovane tovarne tudi izkoristile. Kakor poročajo sedaj iz Čehoslovake, so ostala pogajanja brezuspešna.

× Kriza v industriji pohištva v Romuniji. Na Sedmograškem (Romuniji) trpi industrija pohištva vsled sline krize. Prodnjaki stroški so tako veliki, da ta industrija kljub visokim varovalnim carinam niti na domačem trgu ne more konkurirati, ker je uvoženo inozemsko blago te stroške za 100% ceneje od domačega. Na izvoz pri takih razmerah seveda sploh ni misliti. Pričakovati je, da bo več podjetij ustavilo svoje obrate, ostala pa bodo znižala plače delavstvu.

× Najden petrolejski vrelci na Gorjavi. Ob priliki kopanja terena za položitev neke industrijske železnice so našli precej močan petrolejski vrelci. Teren, na katerem se je našel vrelci, je last dežele in nekega petrolejskega industrijskega.

### TRGOVINA.

× Tečaj na novosadski produkti borzi dne 6. junija 1923. Cene za 100 kg.: Pšenica bačka 420, ječmen bački 285, oves bački 288, koruza bačka 250, moka št. 0, 640, pšenični otrobi 135 Din.

× Odstranitev prohibicije v Ameriki. Jugoslovanski Lloyd poroča iz New Yorka, da je preklicana odredba o zabranu alkohola in alkoholnih pijač v Ameriki.

× Padanje živiliških cen v Angliji. Cene živiliškov v Angliji, ki so od septembra lanskega leta pa do konca aprila neprestano rastle, so začele nazadovati. Cene so bile septembra 1922 63% nad cenami v mirnem času, do konca aprila so narastle na 73%, v maju pa so nazadovale spet na 72%.

× Poljska trgovinska bilanca v marcu. Izvoz je znašal v marcu 1.183.500 milijonov, uvoz 812.200 milijonov poljskih mark. Aktivum znaša 371.300 milijonov.

× Lesna trgovina v Slovaški je bila do sedaj precej nezadovoljiva. V zadnjem času so se pričele zanimati za slovaški les Anglija, Italija in Francija, radi česar na Slovaškem pričakujejo izboljšanja na tamkajšnjem lesnem trgu. V splošnem so lesne cene, če se vzame za podlago zlata valuta, na svetovni tržišči sedaj nižje, kakor pa pred vojno.

### DAVKI-CARINE.

× Carinski dohodki v času od 10. do 20. maja so znašali 42.855.044 Din. V prvih desetih dneh so znašali dohodki 47.775.137 Din. Dohodki v celem pretečenem proračunskem letu znašajo 1.178.593.533 Din.

× Novi predpisi za carinjenje izvoznega blaga. Finančno ministrstvo je izdalo nove predpise za carinjenje izvoznega blaga. Po teh novih predpisih se carini izvoznega blaga po svoji teži, če je brez omota. Če je izvoznega blaga v omoti, ki je priznani (zunanji omoti, naštevi v delu 10 v pravilih o tarifi), se od skupne teže odbije tara in se plača carina samo za neto težo; za priznane zunanje omote se ne plača carina. V en in isti zunanji omot se ne sme spraviti več vrst zunanega blaga, ki se prevažajo po železnici ali parobrodu na podlagi tovarnega lista. Izvoznega blaga se mora vedno prijaviti v bruto teži, tudi če je omotano v priznani zunanji omoti. V tem slučaju ugotovijo carinski uradniki taro ter zaračunajo carino samo od neto teže. Če pa se izvozi blago v nepriznani zunanji omoti, tedaj se plača carina od bruto teže. Če bi bilo v tem slučaju plačati za blago manjšo carino, kakor za omot, potem se računa carina po postavki za omot. Pojasnila te nove navedbe daje generalna direkcija carin.

### DENARSTVO.

× Gospodarska panika v Grčiji. Vsled slinega dviga grške drame je nastala v Grčiji pravcata panika. Vlagatelji trunoma dvigajo denar iz bank, ker se boje, da bi mogli biti škodovani, če bi nastal polom kake banke radi izgub pri ogromnem nazadovanju tujih deviz. Naval je bil tak, da je morala vlada intervenirati in dati bankam 400 milijonov drahov na razpolago. Odlučila pa se je, da ne bo intervenirala radi padanja tujih deviz.

× Denarna kriza v Romuniji. Tudi romunska vlada je spoznala, da vodi inflacija v gospodarsko propast, zato se je odločila za deflacijsko politiko. Zaenkrat je samo prenehala z izdajanjem novih bankovcev, ter je potom romunske Narodne banke pričela omejevali industrijske kredite. To je povzročilo v Romuniji, kakor svoj čas pri nas, občutno pomanjkanje denarja. Ker so tudi velike romunske banke odpovedale nekaterim industrijskim podjetjem kredite ter prenehale z alimentacijo dela industrije, ki se nahaja v interesni sferi teh bank, je postalo pomanjkanje denarja še bolj občutno.

## III. ljubljanski velesejm

### od 1. do 10. septembra 1923.

S hitrimi koraki se bliža čas III. ljubljanskega velesejma. Število priliv vsaki dan raste in je še malo razstavnega prostora v paviljonih na razpolago. Zato vabimo vse one, ki nameravajo razstaviti, pa še niso priljavili, naj to čimprej stori, ker se priljavni rok konec tega meseca brezposojno zaključuje in se bo razstavnih prostor, kar bi ga še preostalo, dal na razpolago inozemski industriji, ki se je letos priljavila v še večjem številu kot lani.

Po soglasni sodbi domačih in tujih posetnikov je ljubljanski velesejm prireditelj v vsakem pogledu dobro izpadla. Zato vlada za letošnji jesenski velesejm še večje zanimanje. Obisk, bo še močnejši nego lani, posebno iz južnih krajev naše države, od kjer se priljavljajo že posebni viški obiskovalcev. Tudi iz inozemstva sta napovedana dva posebna vlaka.

Skrbeti moramo zato, da pokažemo svetu na kako visoki stopni že stoji jugoslovanska industrija, obrt in trgovina. Ponovno vabimo vse pridobitne kroge, da nas v tem stremljenju v njih lastno korist podpora ter se pravočasno priljavijo kot razstavljalci.

Vse informacije daje drage volje brezplačno pisмено in ustmeno; Urad ljubljanskega velesejma v Ljubljani. Gospodarskega sveta (telefon int. 140).

Glavni urednik: Ivan Podržaj.  
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.  
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Veslovod Mihajlovič Garšin:

## Nadežda Nikolajevna.

Roman.

(Nadaljevanje.)

— Razumen te, — pravi. — Iz tega bi moglo nastati nekaj dobrega. Vendar je to kljub vsemu Ana Ivanovna. Veš, zakaj sem prišel k tebi? Da greš z menoj.

— Kam? —  
— Kamorkoli. — Na ulico, Dolgčas je, Andrej. Bojim se, da se zopet ne pogreznem v greh. —

— No, to je neumnost! —

— Ne, ni neumnost. Cutim, kako me nekaj tu notri grize (pokaže na prsi). »Hotel bi pozabiti in zaspati«, zapoje nenadoma s svojim tenkim tenorjem. — Zato sem prišel k tebi, da ne bom sam, ker drugače me bo začelo griziti in ne bo prenehalo dva tedna. Potem bom bolan. In končno je tudi to zelo škodljivo... za tako pokveko.

Dvakrat se okrene na petah, da mi pokaže svoji dve grbi.

— Veš kaj? — predlagam — preseli se k meni. Zadržaval te bom.

— To bi bilo dobro. Si bom premislil. A sedaj poldneva.

Oblečem se in oba odhitva.

Dolgo sva brodira po petrogajski sloti. Bila je jesen in z morja je vel močan veter. Voda se je divjala. Bila sva na obali. Razjarjena reka se je penila in njeni valovi so butali ob granitno steno obali. Iz črne prepada, v katerem je izginjala druga stran obale, se je včasih zasvetil blisk in štiri minute nato se je razleglo zamolklo bobnenje: v trdnjavi so streljali s topovi. Voda je naraščala.

— Hotel bi, da bi še bolj narastla. Nisem še videl povodnji, a zanimivo mora biti to, — reče Helfreich.

Dolgo sva sedela na obali in molče gledala v mrak.

— Ne bo več narastla — reče slednjič Helfreich. — Videti je, da veter popušta. Meni je žal! Povodnji še nisem videl... Pojdiva.

— Kam? —

— Kamor naju peljejo oči... Pojdi z menoj. Popolnem te na gotovo mesto. Mene straši narava s svojo nebrzdanostjo. Bog z njol! Raje si ogledava ljudsko nebrzdanost.

— Kje je to, Senička?

— Že vem... Izvošček! — zavpije.

Sedeva na voz in se odpeljeva. Na Fontanki, pred lesenimi rezbarijami okrašenimi in pobarvanimi vrati, vstavi Helfreich izvoščka.

Prehodila sva blatno dvorišče sredi dveh dolgih, starih, dvonadstropnih poslopij. Dva močna re-

flektorja sta nama sipala v lice potoke žarke svetlobe. Bila sta obešena na obeh straneh vrat, ki so bila, dasi stara, vendar tudi okrašena s pestro rezbarijo takozvanega ruskega stila. Pred nama in za nama so šli ljudje in vsi tja, kamor i midva — možje v kožuhovinah sukijah, ženske v dolgih večernih haljah: svileni cvetje, vdelano v bažunu, na vratu boa in bel, svileni klobuki na glavah; vse to se je vsipalo v vežo in se slačilo prestopivši nekoliko stopnic, in tu, v svetlobi se je odkrivala vsa varljivost tega staja. Toalete niso bile ni oddalec tako razkošne, kakor je bilo videti, svilo je nadomeščal papir, zlato — med, briljante — brušeno steklo, a svežost lica in sijaj oči — cinkovo belilo, karmnin in druga mazila.

Vstopnice sva dobila pri blagajni in vstopila sva v cel labirint sob, koder so bile postavljene majhne mizice. Težek vzduh, nasičen z nekako čudno izhlapijo objel me je. Tobačni dim, skupno z duhom piva in navadne pomade je napolnjeval ozračje. Tolpa je šumela. Nekateri so hodili brez cilja okoli, drugi so sedeli za mizami pri buteljkah; tu so bili možji in ženske in čuden je bil njih izraz na licih. Vsi so bili videti veseli in so se razgovarjali o nečem: o čem — Bog ve! Midva sedeva za malo mizico, Helfreich naroči čaja. Mešal sem ga z žličko in poslušal, kako kraj mene mala, polna brunetka, z obrazom ciganskega tipa, počasi in do-

stojanstveno, z močnim nemškim naglasom in nekakim ponosom v glasu, odgovarja svojemu kavalirju na vprašanje, da li je mnogokrat tu:

Semkaj prihajam enkrat v tednu. Ne morem večkrat, ker moram hoditi še drugam. Glejte: predvčerajšnjim sem bila v nemškem klubu, včeraj v orfeju, danes tu, jutri v velikem gledališču, pojutrišnjem v trgovskem klubu, potem v operi nato šato-de-fer... Da, vsak dan grem nekam; in tako preteče die ganze Woche...

In ponosno pogleda svojega kavalirja, ki se je gotovo zgrozil, ko je slišal tako bogat program zabave. Bil je plavalas človek, petindvajsetih let, ozkega čela, ki se je vsipal nanj šop las, in z medeno verižico pri uri. Zavzdihne in ponižno gleda svojo lepo damo. On, kje ji more on, skromen trgovec, slediti dan za dnem po klubih in kafé-santih.

Midva vstaneva in greva skozi sobe. Na koncu teh sob so bila velika vrata, ki so vodila v plesno dvorano. Rumeni svileni zastori na oknih, strop s slikarjami, vrste dunajskih stolov ob steni, v kotu dvorane velika bela vdolbina, školjkaste oblike, kjer je sedel orkester petnajstih ljudi. Ženske so hodile po dvorani v parih dve roko v roki, možji pa so sedeli pri zidu in jih gledali. Muzikantje so pravkar uglaševali svoje instrumente. Obraz prvega violinista se mi je zdel od nekdaj znan.

## MALI OGLASI:

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljnja beseda 25 para, z davščino vred.

### La imperial sir

4 ducata poštom franco ducati Din 50.— šalje mlekarica Sunja.

### Mehanična streljana

(Schlesshalle) s stanovanjskim vodom, orodjem itd. se ugodno proda. Resni reflektanti naj se obrnejo na naslov: Anton Kopecky, Mehanična streljana, Ljubljana, Tivoli.

### Dve spremljevalki

želita vstopiti v službo brezplačno za dobro letno sezije, k dobri družini, koja potuje na letovišče k morju. Cenj. ponudbe pod »MORJE« na upravo lista.

### Trgovina.

dobro vpejano z mešaním blagom in opremo v sredini mesta Maribora — pozneje tudi stanovanje — se proda. Dopisi pod »Ekstencija«, na podružnico »Jutranje Novosti«, Maribor.

### Potnik

agilen, dobro vpejano išče zastopstva različnih predmetov za Stajersko, Koroško, Prekmurje proti primerni proviziji. Ponudbe pod »Agilen potnik« na podružnico »Jutranje Novosti« Maribor.

### Dve blaginčarki

iskata mesta za takojšen nastop ob morju. Cenj. ponudbe pod »Blaginčarka« na upr. lista.

### Kolo,

moško, dobro ohranjeno se ceno proda. Polize se pri M. Pogajen, Glance-Vič 208/L cesta Področnik.

### Knjigovodja

s trgovsko naobrazbo poznavajoč vse vrste knjigovodstva, žel primernega mesta, tudi kot tajnik ali blaginčark pri kakem večjem podjetju. Cenjene ponudbe pod »Priden in točen«, na upravo lista.

### Gospodična

ponuja klavir mlajše začetnice. Naslov v upr. lista.

### Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdica za izdelovanje klubgarinur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zadrževanje oferte in cenike!

### Modra galica,

angleške proveniencije, 98-99%, brezkonkurenčne kakovosti in po zmernih cenah ima v zalogi zastopnik družbe Val Jurman Celje, Brez 25, Slovenija

### Trgovski vogelni lokal

v sredini mesta v zelo prometni ulici se odda v najem s novembrom. Ponudbe pod »Dobra trgovina« na upravo lista.

### Hiša

enonadstropna, za vsako obit pripravna, blizu glavnega kolodvora v Mariboru, električna moč in luč, vodovod, velik vrt za zelenjavo, se za Din 188.000 takoj proda. Stanovanje takoj na razpolago. Frano Marinič, trgovec, Maribor, Kacijanarjeva ulica št. 17.

### Knjigovodja,

bilanclist, z večletno prakso išče službe. Cenj. ponudbe pod »Perfektn« na upravo lista.

### Dve sobarici,

ena prva, ena druga, iščeta primernega mesta za takojšen nastop Kavčija na razpolago. Ponudbe pod »Sobarica« na upravo lista.

### Sena

20 vagonov po ceni 550.— K za 100 kg, franco Sladojevci, proda Gjurto Jelč, Sladojevci, P. Slatina.

### Mlinar

išče službe nadmilarja, podmilarja ali kot prvi mlinar na kakem večjem mlinu. Grem tudi za samostojnega na kak manjši mlin, ali pa v zvezi primernega v najem.

### Intelligentno,

zanesljivo dokle želi primernega mesta. Cenj. ponudbe pod šifro »Brez doma«, na upravo lista.

### Hiša

trinadstropna v sredini mesta Ljubljane se takoj proda. Polize se: Križevniška ul. št. 7/II

### Šivilja

bi šla šivat na dom vsak dan nekaj ur za hrano v Ljubljano. Naslov v upr. lista.

### Fotograf

dobro retušer za Celje in 2 v. v. ena intelligentna operaterja za v Toplice sprejme takoj ateljeje »Pelikan«, Celje.

### Znanja

želi 35 letni vdovec brez otrok z gospodini ali vdovo v starosti od 25 — 30 let. Prednost imajo šivilje z majhnim premoženjem. Cenj. ponudbe s sliko je poslati na upravo lista pod »Miren dom«.

### Stanovanjska hiša

v dobrem stanju s 4 sobami, nad 16 oravol zemlje, 15 minut od Maribora se proda. Za kupca stanovanje na razpolago. Cena 270.000 K. Dopisi Studenci pri Mariboru, Zrinjskega ulica št. 1.

### Službo

inkasanta, služe ali kaj primernega iščem. Zmožen sem 6 jezikov v govoru in pisavi. Ponudbe prosim pod »Najna pomoč« na upravo lista.

### Prodajam

prevozne, čistilne mlatinice vseh velikosti, parne in bencinske lokomobile, razne stabilne motorje in druge gospodarske stroje po zelo znižanih cenah. M. Herge, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja.

## Nosite Palma

kaučuk pete! Boljše in cenejše so kot umje.

kaučuk potplate! Elastična hoja, varstvo proti vlagi.

## Zdravilišče Slatina Radinci

### Slatina Radinci (Slovenija).

Edino kopališče v Jugoslaviji za srčne, ledvične i mehurčne bolezni. Naravne ogljenokisle kopeli. Izvrstni zdravilni uspehi. Nizke cene. Vprašajte zdravnika! Sezija od 1. junija do 15. septembra 1923.

## Jamski les

smrekov ali jelkov od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsake množine franke vagon kranjskih postaj: Šentjanški premogovnik, Krmelj-Dolenjsko.

## Šentjanški premog

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo

Šentjanški premogovnik AND. JAKIČ, KRMELJ, Dolenjsko. Prodajni urad v Ljubljani, Krekov trg 10.

## Poslovodja

za parno žago in tovarno pohištva, več korespondence in knjigovodstva, te prvovrstna, lesno-strokovno izvežbana in samostojna moč, se sprejme. Spričevala, reference in pogoje na naslov:

Mariborska lesna industrija, Maribor.

## AVTO: MATERIAL

VSako: VRSTNI KROGLIČNA: LEŽIŠČA SPECIJALITETE NOVOŠTI J. GOREC LUBJANA BALČA LJ-KRED-BK

## Resnična tolažba na živih bolnih

Je moj pravkar izšli spis! Obravnava mnoge dolgoletne izkušnje o vzrokih, postanku in lečenju živčnih bolezni. Ta zdravstveni evanđelji pošiljem popolnoma zastop vsakemu, če piše ponj na spodnji naslov. Na tisoče pisemenih zahval izpričuje ta edino obstoječi uspeh neumornega, vestnega raziskovalnega dela v blaginjo trpečega človeštva. Kdor pripada

veliki armadi na živih bolnih, kdor trpi na raztresenosti, tesnobi v srcu, slabem spominu, glavobolu iz nervoznosti, pomanjkanju spanja, motenju želodca, preveliki občutljivosti, bolečinah v udih, splošni ali delni telesni slabosti ali na nešteto drugih pojavih, naj si naroči mojo tolažbo nudečo knjižico!

Kdor jo bo pazno prečital, bo pomirjujoče prepričan, da imamo prav preprosto pot do zdravja in veselja do življenja. Ne čakajte, nego pišite še danes!

F. Pasternack, Berlin, S. O. Michaelkirchplatz 13, Abt. 2.